

A vízparti növények

Melyik tónak lehet gazdagabb
élővilága?

Ennek...

... vagy ennek?

Jellemzően milyen
növények lehetnek a
vízparton?

A NÁD:

és a GYÉKÉNY:

Mi jellemző a nádasra?

- hozzájárul a vizek öntisztulásához
- mérsékli a víz hullámozását
- összeköti a sekély vízparti területet a mélyebb vízmederrel
- gyorsan képes terjedni
- érzékeny a sérülésekre (kaszálás, vágás)
- szerepet játszik a tómeder feltöltődésében
- az egész világon megtalálható

A nád virága:

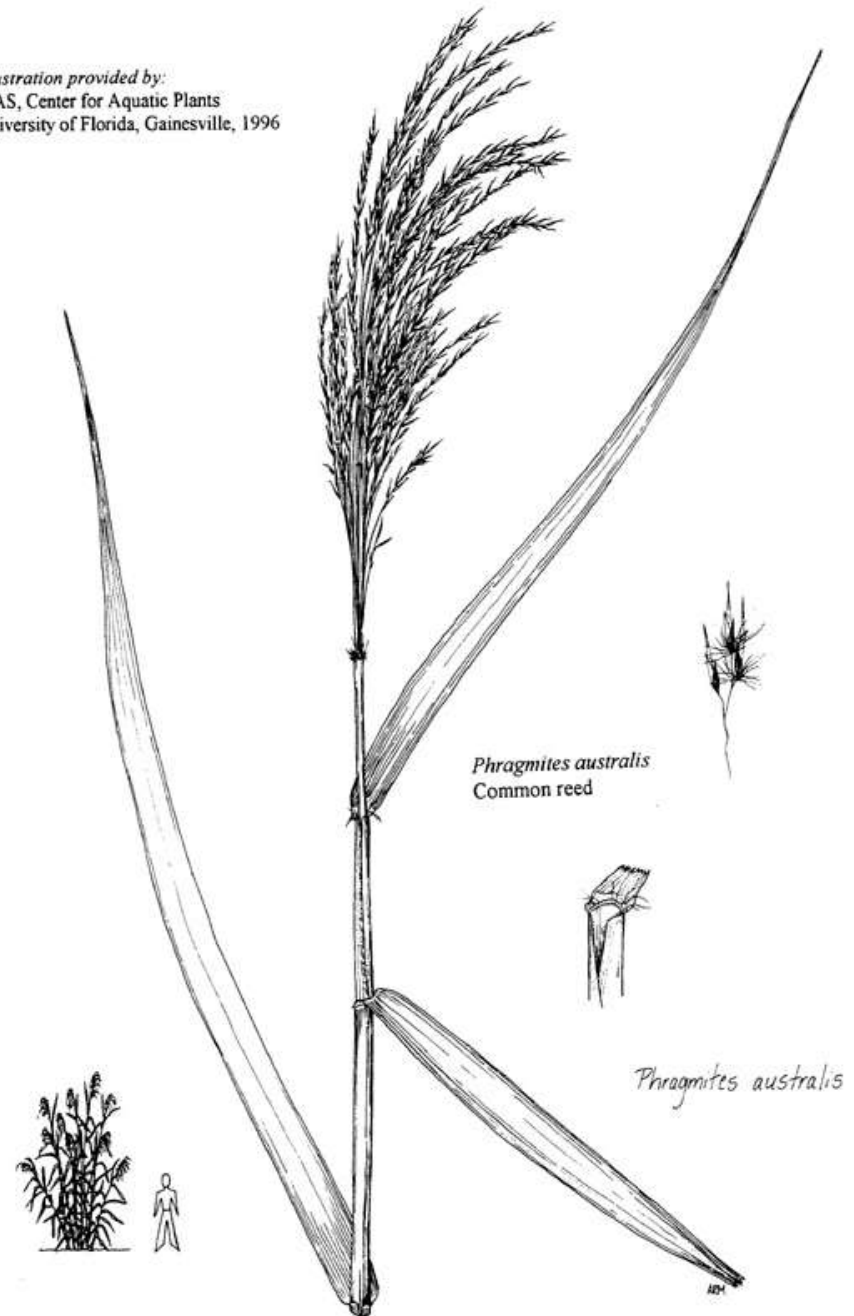
- A virágok sárgásbarna, terebélyes bugában nyílnak.
- Bugája kezdetben fényes, bordós lilás, megérve aranysárga.

A nád szára és levele

- Szárát bütykök tagolják, ez nagyon szilárd és ellenállóvá teszi a növényt.
- levelei 1-50 cm hosszúak, 1-4 cm szélesek, merevek, élesek, kékeszöldek

illustration provided by:
IFAS, Center for Aquatic Plants
University of Florida, Gainesville, 1996

A nádasok élővilága

- a nádasok számos gerinctelen és gerinces állatfaj számára biztosítanak élőhelyet.
- a gerinctelen fajok egy része élő bevonatot képez a növényen
- A nád üreges szára sok apró állat otthona

A nádasok élővilága

*Hernyó kibúvónyílása (Keve A. felvétele)
és egy állaspók, a Tetragnatha montana (Szinetár Cs. felvétele)*

A nádasok élővilága

Gazdag a nádasok
fészkelő madárvilága.

Az itt költő fajok egy része a nád
sűrűn növő, erőteljes szárára
építi a fészket is.

- a nádiposzáta
(foltos- és cserregő np,
nádirigó, nádi
tücsökmadár)

Foltos nádiposzáta

A nádasok élővilága

A telepesen költő gémfélék az egymás mellett növő nádszálakat megtörve készítenek fészkekalapot, amelyre magát a fészket is zömében nádszálakból építik.

Ilyen fajok:

- a nagy kócsag
- a vörös gém
- a kanalasgém

Ezek jórészt a változó sűrűségű nádasokban, öblözetekben táplálkoznak.

Hattyúfészek nádból:

A nádasok élővilága

Más, a nádasokban fészkelő madárfajok a nádbokrok tövében kotlanak és a táplálékukat az avas nádasokban bujkálva keresik, mint a guvat és a kis vízicsibe.

A nád felhasználása

- Tetőfedésre, szigetelésre használják, ezért telente - például a Balatonon és a Fertő-tavon - rendszeresen aratják. (Hortobágyon is!)

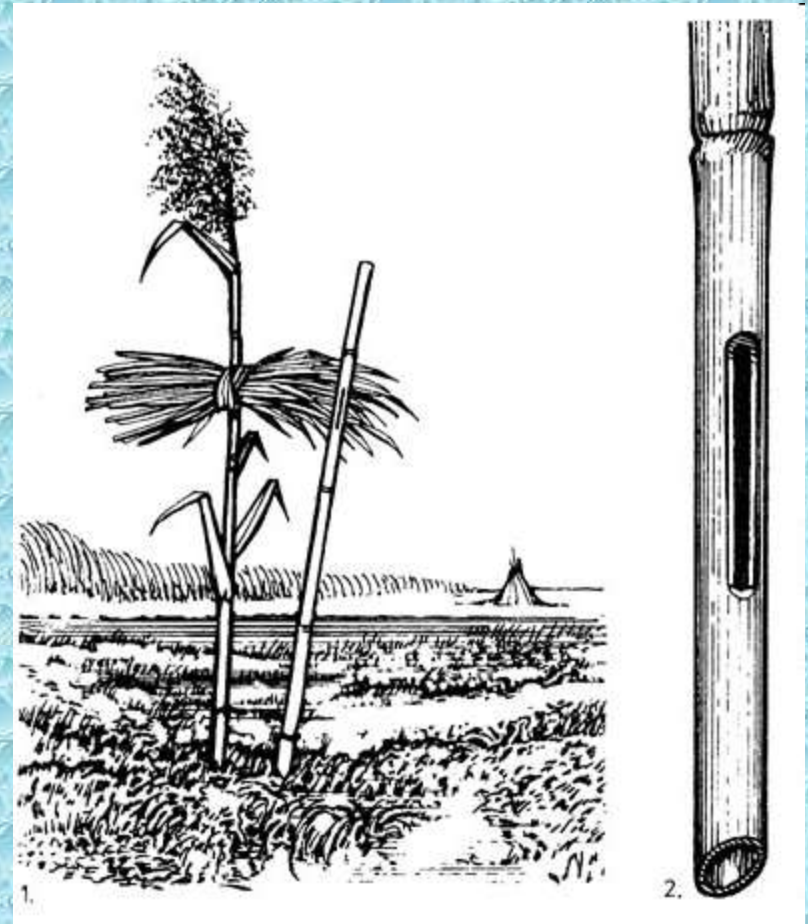

A nádtető készítése, javítása

A lápi kút, a nádkút

- az alföldi nádvágók, halászok, régebben a csikászok, pákászok (Ecsedi-láp) 1–2,5 m hosszú, erős nádból készült ivócsöve.
- A nád bütkeit a legalsó kivételével átütik, az alsó bütök alatt rézsút élesre vágják s a bütök felett apró lyukakat fúrnak vagy egymással szemben keskeny nyílást hasítanak.
- A nádat keresztülütik a lápon, hogy az alatta lévő friss, tiszta vizet vele felszívhassák. A lápi kút használata előtt a nád felső végét erősen megszívják, hogy a szennyes vizet eltávolítsák. Használat során a lápi kút alsó végét iszapszerű képződmény veszi körül, amely a lyukacsokkal együtt szűrőként szolgál.

Mi jellemző a gyékényre?

virágzata

torzsavirágzat
(buzogányvirág)

a nádas
mélyebb
részeinek
növénye

A széleslevelű gyékény:

A széleslevelű gyékény (bodnározó gyékény):

FELHASZNÁLÁSA:

Sokféle célra használható

- virágkötészetben
- a leveleit hordódongák réseinek tömítésére használják, -régebben a szárok tetőfedésre is szolgáltak.
- a termés puha gyapját vattaként, valamint matracok és párnák tömésére is alkalmazták.
- a keményítőben gazdag gyöktörzsét is felhasználták: megfőzve fogyasztották, megpörkölve pedig kávépótlóként itták.

Barkóscinege

© Pásti Csaba

Függőcinege:

A régi népeletben számos háziipari termék készült gyékényből, például gyékényszőnyeg.
A közmondás is igazolja: „*Egy gyékényen árulnak.*”
hogy a gyékény legelterjedtebb köznapi iparcikk jelentéssel is bírt: szőnyeget jelentett gyékényből szőve.

ÉRDEKESSÉG:

- Elődeink magát a növényi nyersanyagot és a belőle készült szövedéket is a gyékény szóval jelölték.
- A középkori Magyarországon elterjedt volt a földre terített és az ágyon elhelyezett gyékényen való alvás. A fonatokból összevarrt gyékényszőnyegen kívül erre szőtt gyékényt is használtak.
- Szövésre csak a keskenylevelű gyékény alkalmas. A széles levelű gyékény viszont általában puha, hajlékony szárú, ezért jól fonható.